

Brahman's Çardak. im ÇKDr.

धर्मक (wie eben) in. UNĀDIS. 2, 35. Schmied UGĠVAL.

धमधम (von धम् mit Redupl.) 1) m. der Bläser, Bez. eines Krankheitsdämons HARIV. 9359 (vgl. LAGL. I, 513). eines Wesens im Gefolge Çiva's Vāpi zu H. 210. — 2) f. मा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's MBu. 9, 2638.

धमन (von धम्) 1) adj. a) mit einem Blasebalg blasend. — b) grausam H. an. 3, 384. MED. n. 78. — 2) m. eine Rohrrart, = नड (= नल) AK. 2, 4, 5, 28. H. 1193. ऽनल H. an. und MED. ist wohl nur Druckfehler. = कमुक Schol. zu KĀTJ. Çr. 16, 4, 35. Vgl. धन्वन. — 3) eine best. grosse Zahl VJUTP. 182.

धमनि (von धम्) UNĀDIS. 2, 103. ÇĀNTI. 3, 7. in der späteren Sprache auch ऽनी f. 1) Rohr, Pfeife; viell. auch das Pfeifen (= वाच् NAI. 1, 11). या त्वा विशन्तिद्व आ गल्ता धमनीनाम् Cit. in Nir. 6, 24. हरे पोर वाणी वर्धयत् इन्ध्रिषितो धमनिं पप्रयत्नि RV. 2, 11, 8. — 2) Röhre oder Kanal des menschlichen Leibes, Ader AK. 2, 6, 2, 16 (धमनि nach COLBR. und Lois., धमनी nach ÇKDr.). H. 631 (धमनयः). ÇARDAR. im ÇKDr. (ऽनि). AV. 1, 17, 2, 3. 2, 33, 6. यास्ते शतं धमन्यो ऽङ्गान्यनु विष्टिताः 6, 90, 2. इ मा यास्ते शतं हिराः सृष्टं धमनीरुत 7, 35, 2. KHĀND. Up. 3, 19, 2. आक्रम्य मानुषं कण्ठमाच्छिद्य धमनीमपि । उद्धे नवं प्रयास्यामि फेनिलं रुधिरं बहु ॥ MBu. 1, 5936. ग्रीवाधमन्यौ प्राप्तीले H. 587. धमनिसंतत mit Adern überzogen, häufig neben कृश mager von ausgemergelten Personen, bei denen die Adern stark hervorstehen, VJUTP. 101. MBu. 3, 334. 474. 13583. 5, 3465. 7, 1753. 12, 5556. 13, 1918. 13, 692. 1072. BHĀG. P. 9, 3, 14. शिराधमनिसंतत HARIV. 14332. धमनोरुसंतत 14382. Im medic. System werden vierundzwanzig Hauptgefäße angenommen, welche vom Herzen ausgehend den Speisesaft (रस) durch den Körper leiten und dadurch denselben lebendig erhalten, Suçr. 1, 43, 6. Nach einer anderen Auffassung gehen die Gefäße vom Nabel aus, verzweigen sich in zahlreiche Aeste und dienen zur Vermittelung der verschiedenen Lebens-thätigkeiten, indem sie sowohl die Aufnahme der Sinneseindrücke vermitteln und Rede, Schlaf, Wachen u. s. w. hervorbringen, als auch Milch, Samen, Harn und Anderes bilden und führen und den Schweiß erzeugen. Ausführliche Beschreibung giebt Suçr. 1, 363. fgg., wo die धमनी von den सिरा und स्रोतस् zwar unterschieden werden, aber zugleich gesagt wird, dass nach Adern diese drei wesentlich eins seien, 363, 8. 9, 10. 13, 8. 96, 18. 191, 21. 283, 11. धमनीनां शते द्वे JĀG. 3, 100. दश विद्याधमन्यो ऽत्र पञ्चेन्द्रियगुणावहः । यामिः सूत्राः प्रजायन्ते धमन्यो ऽन्या सृष्टयः ॥ MBu. 12, 7780. धमनि = ग्रीवा Hals, Nacken H. 586. — 3) ऽनी ein best. Parfum, = कटुविलासिनी AK. 2, 4, 4, 18. = नलिका BHĀVAP. im ÇKDr. — 4) ऽनी Gelbwurz (हरिद्रा) ÇKDr. angeblich nach H. — 5) ऽनी N. einer anderen Pflanze, = पृथिव्या RĀG. im ÇKDr. — 6) ऽनि N. pr. der Gemahlin Hrāda's und Mutter von Vātāpi und Ilvala BHĀG. P. 6, 18, 14.

धमनील (von धमनी) adj. stark hervorstehende Adern habend gaṇa सिध्मादि zu P. 5, 2, 97.

धमर eine best. grosse Zahl VJUTP. 180.

धमात्र (v. l. धेमात्र) desgl. ebend.

धमि (von धम्) adj. aufblasend oder f. das Aufblasen; s. अलंधमि.

धमिन् s. कामं, कारं.

धम्मट m. N. pr. eines Mannes RĀG. - TAB. 7, 619. 627. 634. 898. 1015. 1022.

धम्मल m. the breast ornamented with gold or jewels WILS. nach ÇAB-DAK. — Vgl. धम्मिल्ल.

धम्मिका f. N. pr. eines Frauenzimmers RĀG. - TAB. 8, 556.

धम्मिल्ल m. geflochtenes und auf dem Kopf zusammengelegtes Haar (wohl nur bei Weibern) AK. 2, 6, 2, 48. H. 370. KATHĀS. 19, 99. Gtr. 2, 21. ÇRĀGĀRAT. 1. SĀB. D. 37, 18. 105, 9. 215, 5 v. u. धमिल्ल gegen das Versmaass ÇATR. 1, 58. Am Ende eines adj. comp. f. मा SĀB. D. 337, 11. ऽलका BHART. 1, 26.

धर्म (von धा, धे) adj. saugend, trinkend P. 3, 1, 137. धया कन्या SIDDH. K. zu d. a. St. Am Ende eines comp. s. आस्यं, कारं, कूलं, खरिं, खारिं, घटिं, संसृष्टं, स्तनं.

धय्यात्रय s. धाय्या.

ध्रु, धरति, ऽते DHĀTUP. 22, 3. धरते = अघधंसने (offenbar fehlerhaft für अघधंसने, wie GOVINDABH. liest) 64. von der einfachen Wurzel in der älteren Sprache nur दधार् (P. 6, 1, 7, Schol.), ein Mal धरिष्ये (AV. 5, 11, 3) und das pass. zu belegen; in der späteren Sprache दधार, दधे; धरिष्यति (häufig in der intransit. Bed. des pass.), ऽते; धर्ता BHĀG. P. 2, 7, 32; धर्तुम्, धृत्वा; धरति Schol. E. zu Gtr. 1, 4. — pass. oder intrans. 6te Kl. धियते (DHĀTUP. 28, 119. P. 7, 4, 28, Sch.); दधे, दधिर, दधार; अघृत (reflex.) P. 3, 1, 87, VĀRTT. 10. धृत्वास्; धृत. Das caus. धारयति (DHĀTUP. 34, 8, Vor.), ऽते (ved. दीधरत्, दिधृतम्, दिधर्त, नि दीधर) fällt in der Bed. mit dem simpl. zusammen. Man beachte auch, dass धारणा, nicht धरणा, das gangbarere nom. ag. und act. ist. 1) halten, tragen, stützen; befestigen; erhalten, aufrechterhalten, behaupten, fortsetzen: एतां सूत्राणां पितरौ धारयन्तु मे RV. 10, 18, 13. यथा पृथिवी दधार वनस्पतीन् 60, 9. स्योने ध्रुवं प्रजायै धारयामि ते ऽमानं देव्याः पृथिव्या उपस्थेन fest hinsetzen AV. 14, 1, 47. कृष्टीरन्यो धारयति प्रविक्ताः RV. 7, 83, 3. एका दधार भुवनानि विश्वा 1, 134, 4. 4, 54, 4. दार्धयै पृथिवीमभितो मयूतैः 7, 99, 3. 2. 8, 13, 2. धारयत आदित्यासो ऋतस्याः 2, 27, 4. देवा अग्निं धारयन् विषोदाम् 1, 96, 1. 3, 2, 7. ऊर्ध्वं धीतिं कृण्वद्धारयन् 7, 64, 4. यानि दधार नकिरा मिनाति 6, 30, 2. इममिन्द्रो अदीधरद्भुवं ध्रुवेण कृषिषा 10, 173, 3. AV. 6, 17, 2. 10, 10, 25. AIT. Br. 4, 12, 8, 12. धारयति स्रुचः ÇAT. Br. 3, 6, 3, 6. हिरण्यमुपर्युपरि धारयन् 9, 2, 9. 5, 1, 2, 18. 12, 8, 2, 20. 13, 8, 2, 12. प्रजा धारयां चकार 11, 6, 2, 10. KĀTH. 29, 7. धारयात्र halte darauf (den Pfeil) LĀTJ. 3, 10, 8. — न ते ऽपत्यं धारयितुं शक्तेयं पृथिवी R. GORR. 1, 38, 11. 12. 14. KATHĀS. 20, 81. समं कायशिरोऽप्यीवं धारयन्नचलं स्थिरः BHĀG. 6, 13. वैष्णवो धारयेद्यष्टिं सोदकं च कमण्डलुम् । यज्ञोपवीतं वेदं च प्रभे रौक्मे च कुण्डले ॥ M. 4, 36. उपानक्षौ च वासश्च धृतमन्त्रैर्न धारयेत् 66. 72. विषयानि च रत्नानि नियतो धारयेत्सदा 7, 218. JĀG. 1, 29. R. 2, 100, 31. 115, 16. 6, 13, 8. BHART. 2, 4. BHĀG. P. 5, 16, 22. 24, 17. BHATT. 17, 54. केशान् श्मश्रु च धारयन् MBu. 14, 1273. स्त्रीलिङ्गं धारयिष्यामि तवेदम् 5, 7491. यानि वस्त्रमलंकारं यच्चान्यत्संप्रयच्छति । तदेव धारयेन्नित्यम् tragen, gebrauchen 4, 132. मृतकं स्कन्धे धृत्वा VET. 5, 7. 16, 1. 2. पृथिवीम् — शिरसा धारयामास R. 1, 41, 14. 44, 4. कनकसूत्रं चञ्चु धृत्वा HIT. 68, 13. तद-